

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету)

Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою)

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Початкова освіта.

(назва програми)

Спеціальність _____ 013 Початкова освіта _____

(вказати: код, назва)

Галузь знань _____ 01 Освіта / Педагогіка _____

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий)

факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання _____ українська _____

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Гордійчук Оксана Євгенівна, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук
(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

http://elemed.chnu.edu.ua/?team_manager=%d0%b3%d0%be%d1%80%d0%b4%d1%96%d0%b9%d1%87%d1%83%d0%ba-%d0%be%d0%ba%d1%81%d0%b0%d0%bd%d0%b0-%d1%94%d0%b2%d0%b3%d0%b5%d0%bd%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b0

Контактний тел. 0502365926

E-mail: o.hordiichuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1256¬ifyeditingon=1>

Консультації
Онлайн-консультації: вівторок 16:30-17:30
Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни «Основи інклюзивної педагогіки».

Вітчизняною освітньою тенденцією визнано інклюзивну освіту, як нові погляди на систему освіти, що передбачає прийняття всіх членів суспільства, незалежно від їх інтелектуальних, фізичних, національних та інших особливостей. Однак, готовність сучасних фахівців до роботи в закладах загальної середньої освіти, за умов впровадження інклюзії, потребує формування відповідних компетентностей. Саме тому провідною, щодо актуальності в науковому обґрунтуванні та необхідності для практики, є професійна готовність майбутнього вчителя початкових класів до інклюзивного навчання учнів.

Вивчення стану теоретичної й практичної підготовки майбутнього вчителя початкових класів до нової освітньої установки – інклюзивного навчання, зумовило проектування навчальної дисципліни «Основи інклюзивної педагогіки», яка є нормативною дисципліною зі спеціальності 013 Початкова освіта для здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня, яка викладається у 8 семестрі в обсязі 90 годин / 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Викладання курсу спрямоване на розкриття теоретико-методичних аспектів інклюзивної дидактики та практики їх реалізації в інклюзивних класах Нової української школи. Програма навчальної дисципліни складається з 3 змістових модулів:

З.М.1. Теоретико-методологічні основи інклюзивної педагогіки.

З.М.2. Організаційні основи впровадження інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти.

З.М.3. Моделювання роботи в інклюзивному класі в руслі реформ Нової української школи.

У першому розділі розкрито теоретико-методологічні і нормативно-правові засади інклюзивної освіти, як у зарубіжному, так і вітчизняному досвіді.

У другому розділі окреслено організаційно-методичні особливості залучення дітей з особливими освітніми потребами до інклюзивного навчання в заклади загальної середньої освіти та необхідність формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору.

У третьому розділі розкрито основи моделювання роботи вчителя до роботи в інклюзивному класі та психолого-педагогічні основи інклюзивної дидактики.

2. Мета навчальної дисципліни «Основи інклюзивної педагогіки» полягає у розкритті теоретико-методологічних і нормативно-правових засад інклюзивної освіти в Україні, психолого-педагогічних основ інклюзивної дидактики, організаційно-методичних особливостей залучення дітей з особливими освітніми потребами до інклюзивного навчання в заклади загальної середньої освіти та формуванні готовності майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору.

3. Основними завданнями навчальної дисципліни «Основи інклюзивної педагогіки» є:

- формування здатності майбутнього вчителя початкових класів до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами;
- формування у майбутнього вчителя початкових класів здатності працювати в команді психолого-педагогічного супроводу дитини з ооп, проявляти толерантне ставлення до інших культур та цінування багатоманітності учнів, базуючись на етичних принципах;
- формування у майбутнього вчителя початкових класів здатності до підтримки цінностей інклюзії, відповідальної та свідомої соціально-педагогічної інклюзивної діяльності на засадах партнерської взаємодії;

- формування здатності майбутнього вчителя початкових класів до пошуку та перегляду веб-семінарів, конференцій, воркшопів з проблем інклюзивної освіти та практики у підготовці до семінарських занять та проектуванні власної професійної діяльності на посаді педагога інклюзивного класу;
- формування у майбутнього вчителя початкових класів здатності до пізнання сильних сторін учнів, розвитку їх творчого потенціалу, індивідуальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами у різних видах навчальної та ігрової діяльності;
- формування у майбутнього вчителя початкових класів здатності забезпечувати цілісний психічний розвиток молодших школярів загалом, та дітей з особливими освітніми потребами, зокрема;
- формування у майбутнього вчителя початкових класів здатності до створення корекційно-розвиткового інклюзивного середовища для дітей з особливими освітніми потребами у ЗЗСО та методичного забезпечення освітнього процесу (розробки планів уроків, наочності тощо);
- формування здатності майбутнього вчителя початкових класів до різних видів оцінювання навчальних досягнень дітей молодшого шкільного віку загалом, та учнів з особливими освітніми потребами, зокрема, на засадах компетентнісного підходу;
- формування здатності майбутнього вчителя початкових класів до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів оволодіння державною мовою учнів інклюзивного класу в школах з викладанням мовами національних меншин.

4. Пререквізити. «Психофізіологія дітей дошкільного та молодшого шкільного віку», «Психологія загальна та вікова», «Педагогічна психологія», «Дидактика», «Педагогіка партнерства та лідерства», «Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя».

5. Результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти такими компетенціями:

ЗК-1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК-7	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
ЗК-8	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
СК-10	Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами
ПР-02	Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.
ПР-10	Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.
ПР-14	Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

Випусник, опанувавши дисципліну повинен:

Знати:

- міжнародні документи та вітчизняні нормативно-правові акти, що регламентують діяльність Нової української школи із забезпечення освіти для всіх, визначають функції, права і обов'язки суб'єктів педагогічного процесу;
- психолого-педагогічні основи інклюзивної дидактики (педагогічні умови, закономірності, принципи, зміст, організаційні форми, методи, засоби освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання);
- організаційно-методичні особливості залучення дітей з особливими освітніми потребами до інклюзивного навчання в заклади загальної середньої освіти;
- переваги та особливості інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти;
- базові навички учнів з особливими освітніми потребами, які є допустимими та оптимальними для залучення до інклюзивного навчання;
- найоптимальніші технології, форми, методи та засоби формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів, визначених у Державному стандарті початкової освіти загалом, та дітей з особливими освітніми потребами, зокрема;
- специфічні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання учнів;
- функції вчителя і асистента вчителя при виконанні психолого-педагогічної діяльності в інклюзивному класі;
- особливості психолого-педагогічної діяльності вчителя інклюзивного класу та асистента вчителя тощо.

Вміти:

- організовувати адаптивне освітнє середовище та розумне пристосування для дітей молодшого шкільного віку загалом та для дитини з особливими освітніми потребами, зокрема;
- моделювати роботу в інклюзивному класі;
- проектувати індивідуальний навчальний план для дитини з особливими освітніми потребами на основі типової програми для закладів загальної середньої освіти;
- реалізовувати завдання індивідуальної програми розвитку учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі;
- розробляти та реалізовувати поурочне планування, формулювати чотириєдину мету уроку, добирати SMART-цілі для дитини з особливими освітніми потребами;
- критично осмислювати, аналізувати та формулювати висновки про динаміку індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами та дитячого колективу в цілому;
- добирати загальні, спеціальні та інноваційні методи навчання, способи організації освітньої діяльності учнів інклюзивного класу;
- створювати портфоліо дитини з особливими освітніми потребами;
- здійснювати суб'єкт-суб'єктну партнерську взаємодію, організувати особистісно-орієнтоване спілкування з учасниками педагогічного процесу (педагогами, батьками, різнопрофільними фахівцями) з метою оптимізації освітнього процесу в умовах інклюзивного класу тощо;
- проектувати індивідуалізовані та диференційовані завдання для учнів інклюзивного класу загалом, та дітей з особливими освітніми потребами, відповідно до їх індивідуальної програми розвитку, зокрема;
- використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами;

- здійснювати психолого-педагогічну діяльність вчителя інклюзивного класу та асистента вчителя.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація «Основи інклюзивної педагогіки»

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин							Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4-й	8	3.0	90	3	30	-	30	-	30	-	іспит
Заочна	4-й	8	3.0	90	3	12	-	-	-	78	-	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни «Основи інклюзивної педагогіки»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	ус бо го	у тому числі					ус бо го	у тому числі					
		л	с е м	л а б	ін д	с.р .		л	се м	ла б	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
З.М.1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ													
Тема 1.1. Інклюзивна педагогіка як наука: концептуально-методологічні підходи.	6	2	2	-	-	2	6	1	-	-	-	6	
Тема 1.2. Інклюзивна освіта дітей з особливими освітніми потребами: зарубіжний та вітчизняний досвід.	6	2	2	-	-	2	7	1	-	-	-	6	
Тема 1.3. Нормативно-правове забезпечення в Україні освіти дітей з особливими освітніми потребами.	6	2	2	-	-	2	7	1	-	-	-	6	
Тема 1.4. Закономірності розвитку дітей з особливими освітніми потребами, психолого-педагогічна підтримка, соціалізація.	12	4	4	-	-	4	8	1	-	-	-	6	
Разом за змістовим модулем 1	30	10	10	-	-	10	28	4	-	-	-	24	
З.М.2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ													
Тема 2.1. Навчально-методичне	6	2	2	-	-	2	6	-	-	-	-	6	

і кадрове забезпечення інклюзивного навчання дітей з особливими потребами в умовах ЗЗСО.												
Тема 2.2. Планування освітнього процесу для дитини з особливими освітніми потребами.	6	2	2	-	-	2	8	2	-	-	-	6
Тема 2.3. Адаптація та модифікація в умовах інклюзивного навчання учнів.	6	2	2	-	-	2	7	1	-	-	-	6
Тема 2.4. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими потребами.	6	2	2	-	-	2	7	1	-	-	-	6
Тема 2.5. Педагогічна взаємодія з батьками дітей з особливими освітніми потребами.	6	2	2	-	-	2	6	-	-	-	-	6
Разом за змістовим модулем 2	30	10	10	-	-	10	34	4	-	-	-	30

**3.М.3.
МОДЕЛЮВАННЯ РОБОТИ
В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ
В РУСЛІ РЕФОРМ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Тема 3.1. Професійна компетентність вчителя та його підготовка до організації освітнього процесу в умовах інклюзивного середовища ЗЗСО.	6	2	2	-	-	2	7	1	-	-	-	6
Тема 3.2. Особливості моделювання роботи вчителя в інклюзивному класі.	12	4	4	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Тема 3.3. Інклюзивне навчання учнів: дидактика, методика, практика.	6	2	2	-	-	2	7	1	-	-	-	6
Тема 3.4. Діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі.	6	2	2	-	-	2	7	1	-	-	-	6
Разом за змістовим модулем 3	30	10	10	-	-	10	28	4	-	-	-	24
Усього годин:	90	30	30	-	-	30	90	12	-	-	-	78

5.2.1. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.1.	Інклюзивна педагогіка як наука: концептуально-методологічні підходи. План 1. Генеза інклюзивної педагогіки як науки. 2. Поняттєво-термінологічне поле. 3. Інклюзивна педагогіка в системі педагогічних наук.	2

	4. Міжпредметні зв'язки інклюзивної педагогіки.	
1.2.	<p>Інклюзивна освіта дітей з особливими освітніми потребами: зарубіжний та вітчизняний досвід.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукові підходи до визначення ключових понять (<i>інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивне навчання</i>). 2. Генеза соціальної допомоги особам із відхиленнями розвитку та її основні етапи. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Опікунство над дітьми із вадами в X – середині XVIII ст. (<i>монастирський етап</i>). 2.2. Спеціальне навчання та виховання осіб із вадами в розумовому розвитку XVIII – XIX ст. (<i>медичний етап</i>). 2.3. Організація лікувально-виховної роботи з розумово відсталими дітьми у XX ст. (<i>лікувально-педагогічний етап</i>). 2.4. Підготовка дітей із розумовими відхиленнями у розвитку: від ізоляції до інтеграції (<i>сучасний етап</i>). 3. Розвиток інклюзивної освіти в країнах Європи. 4. Інклюзивна освіта України: сучасний стан і перспективи розвитку. 	2
1.3.	<p>Нормативно-правове забезпечення в Україні освіти дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання в Україні. 2. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в ЗЗСО. 3. Реалізація інклюзивної моделі освіти. Складові моделі інклюзивної освіти. 4. Організація інклюзивного навчання дітей з особливими потребами в ЗЗСО. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Завдання інклюзивного навчання. 4.2. Основні форми інклюзивного навчання. 4.3. Переваги інклюзивного навчання. 4.3. Команда фахівців інклюзії. 	2
1.4.	<p>Закономірності розвитку дітей з особливими освітніми потребами, психолого-педагогічна підтримка, соціалізація.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закономірності розвитку особистості. 2. Особливості психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами. 3. Психолого-педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії. 4. Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії. 	4
2.1.	<p>Навчально-методичне і кадрове забезпечення інклюзивного навчання дітей з особливими потребами в умовах ЗЗСО.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навчально-методичне забезпечення (<i>Державний стандарт, індивідуальні навчальні плани, індивідуальні програми розвитку, навчально-методичні посібники, наочно-дидактичні засоби</i>) навчання дітей з особливими освітніми потребами та вимоги до них. 2. Матеріально-технічна база ЗЗСО для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. 	2

	<p>3. Кадрове забезпечення навчання дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>4. Специфіка діяльності міждисциплінарної команди фахівців інклюзивного навчання в умовах ЗЗСО.</p>	
2.2.	<p>Планування освітнього процесу для дитини з особливими освітніми потребами.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуальне планування освітнього процесу для дитини з особливими освітніми потребами: <i>правова основа, зміст і мета.</i> 2. Індивідуальний навчальний план (ІНП) дитини з особливими освітніми потребами. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Компоненти ІНП. 2.2. Відповідальні за розробку і реалізацію ІНП. 2.3. Залучення батьків до розробки та реалізації ІНП. 3. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) дитини з особливими освітніми потребами. <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Завдання щодо розробки індивідуальної програми розвитку дитини з особливими потребами. 3.2. Основні етапи ІПР. 3.3. Структура ІПР. 	2
2.3.	<p>Адаптація та модифікація в умовах інклюзивного навчання учнів.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутнісна характеристика процесів адаптації та модифікації. 2. Напрямки адаптації для дитини з особливими освітніми потребами. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Адаптивне пристосування освітнього середовища (умов, матеріалів та обладнання, предметів гігієни для дітей з ооп). 2.2. Адаптація психолого-педагогічні стратегій. 2.3. Адаптація навчальних програм, підходів, вказівок та інструкцій в умовах інклюзивного навчання учнів з особливими освітніми потребами. 2.4. Адаптація регуляції поведінки та сенсорних потреб учнів з ооп. 3. Особливості модифікації: напрямки, вимоги, практика. 	2
2.4.	<p>Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими потребами.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дидактичний зміст контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. 2. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з різними типами порушень психофізичного розвитку. 3. Специфіка оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Особливості безбального оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в 1-2 класах. 3.2. Технологія «портфоліо учня». 4. Тестування дітей з особливими освітніми потребами та його види (<i>вхідне, коригуюче, діагностичне, тематичне</i>) 	2
2.5.	<p>Педагогічна взаємодія з батьками дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психолого-педагогічні проблеми родинного виховання дітей з особливими потребами. 	2

	<p>1.1. Періоди життєвого циклу сім'ї дитини з особливими потребами.</p> <p>1.2. Основні типи сприйняття батьками хвороби своєї дитини.</p> <p>1.3. Типи неправильного батьківського виховання дітей цієї категорії.</p> <p>2. Деструктивні настановлення батьків, в яких росте дитина з особливими потребами.</p> <p>3. Особливості педагогічної взаємодії з батьками, котрі виховують дитину з особливими освітніми потребами.</p> <p>4. Принципи співпраці педагогів та батьків в інклюзивному класі.</p>	
3.1.	<p>Професійна компетентність вчителя та його підготовка до організації освітнього процесу в умовах інклюзивного середовища ЗЗСО.</p> <p>План</p> <p>1. Інклюзивна готовність вчителя до роботи в нових освітніх умовах.</p> <p>2. Критерії готовності до інклюзивної діяльності.</p> <p>3. Професійний портрет вчителя інклюзивного класу: функції та фахові компетентності.</p>	2
3.2.	<p>Особливості моделювання роботи вчителя в інклюзивному класі.</p> <p>План</p> <p>1. Сутність, актуальність та необхідність процесу моделювання роботи вчителя в інклюзивному класі.</p> <p>2. Основні етапи моделювання роботи вчителя в інклюзивному класі.</p> <p>3. Аналіз педагогічного досвіду щодо моделювання роботи вчителя в інклюзивному класі.</p>	4
3.3.	<p>Інклюзивне навчання учнів: дидактика, методика, практика.</p> <p>План</p> <p>1. Предмет і завдання дидактики інклюзивного навчання. Категорії дидактики.</p> <p>2. Організація цілісного освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання.</p> <p>3. Форми, методи та прийоми роботи в інклюзивному класі.</p> <p>4. Планування уроку в інклюзивному класі.</p>	2
3.4.	<p>Діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі.</p> <p>План</p> <p>1. Функціональні обов'язки, завдання, напрямки діяльності асистента вчителя.</p> <p>2. Посадова інструкція асистента вчителя.</p> <p>3. Взаємодія асистента вчителя з педагогом.</p> <p>4. Ведення асистентом вчителя документації супроводу дитини з ООП.</p>	2
	Разом	30

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ п/п	Тема самостійної роботи
1.1.	Інклюзія, як напрям освітнього реформування.
1.2.	Науково-методичні та організаційно-педагогічні проблеми теорії і практики впровадження інклюзивної освіти в Україні на сучасному етапі.

1.3.	Лідерство та інклюзивна освіта.
1.4.	Приклади успішної практики залучення дітей з особливими освітніми потребами до інклюзивних шкіл («Casestudy»).
2.1.	«Індекс інклюзії» як стратегія розвитку інклюзивного навчального закладу.
2.2.	Залучення різнопрофільних фахівців для вдосконалення моделі інклюзивного навчання.
2.3.	Корекційно-розвивальна робота та її значення в навчанні дітей з особливими освітніми потребами.
2.4.	Оцінювання соціальної компетентності учнів в інклюзивному класі.
2.5.	Громадські батьківські організації та їх значення у впровадженні інклюзивної освіти.
3.1.	Роль конкурентоспроможного педагога у здійсненні ефективної інклюзивної практики.
3.2.	Співпраця ЗЗСО з громадськими організаціями, соціальними інститутами та громадськими рухами для вдосконалення системи інклюзивного навчання.
3.3.	Індивідуалізація і диференціація навчально-виховних завдань у педагогічному процесі інклюзивного класу.
3.4.	Використання методів артпедагогіки та арттерапії в корекційно-розвитковій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Методи навчання

- розповідь;
- пояснення;
- бесіда;
- візуалізація;
- панельна дискусія;
- онлайн-дискусія.
- педагогічна імпровізація;
- розв'язування педагогічних задач;
- складання опорних нотатків;
- аналіз зразків шкільної документації;
- моделювання роботи в інклюзивному класі;
- моделювання форм і способів педагогіки партнерства.

6. Система контролю та оцінювання

У процесі вивчення навчальної дисципліни «**Основи інклюзивної педагогіки**» використовуються наступні **методи контролю навчальних досягнень студентів**:

Поточне оцінювання:

- Усне опитування,
- письмове опитування.
- Проведення тестування (упродовж семестру)
- Перевірка завдань самостійної роботи (упродовж семестру).
- Захист воркшопів (групових проектів)

Підсумкове оцінювання - іспит

Платформи для дистанційного навчання: *GoogleMeet, Moodle.*

Засоби оцінювання

- контрольні питання;
- пакет ККР;
- банк тестових завдань
- есе;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань;

- білети.

**Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни
Розподіл балів, які отримують студенти**

ЗМ. 1					ЗМ. 2					ЗМ. 3					Підсумковий модуль-контроль	
Т. 1.1	Т. 1.2	Т. 1.3	Т. 1.4	М. 1	Т. 2.1	Т. 2.2	Т. 2.3	Т. 2.4	Т. 2.5	М. 2	Т. 3.1	Т. 3.2	Т. 3.3	Т. 3.4	М. 3	
4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	5	4	4	4	4	4	40 балів - іспит

T1, T2 ... T3 – теми змістових модулів.

Вид контролю	Поточний контроль			Підсумковий тестовий контроль	Всього
	Модуль 1.	Модуль 2.	Модуль 3.		
Іспит	20 балів	20 балів	20 балів	40 балів	100 балів

Протягом семестру студент, при вивченні М. 1, М.2., М.3 може отримати по 20 балів за кожен модуль (разом з модульною контрольною роботою).

Визнанням результатом до зарахування впродовж поточного контролю є участь студента у неформальній та інформальній освіті. При наявності сертифіката за проходження професійно-спрямованих психолого-педагогічних курсів до інклюзивної діяльності, тренінгів, майстер-класів з інформальної освіти на Українській автентичній платформі «ВП.ОСВІТА» <https://sites.google.com/view/viposvita/головна-сторінка?authuser=1>, участь у неформальній освіті під час тематичних зустрічей в Студії віртуального інклюзивного простору (ВП-Студія), студенту буде зараховано 10% змістового матеріалу (на основі «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» /Протокол №10 від від 28.10.2019 року/.

Обов'язковою формою звітності є підготовка студентом презентації та нотаток за матеріалами прослуханого курсу, чи веб-заходу та їх публічний захист на семінарських заняттях.

Під час підсумкового контролю студент отримує 40 балів (виконання тестових завдань – 10 балів, розкриття теоретичних питань -15 балів, виконання практичного завдання – 15 балів).

Підсумкову оцінку формуємо з балів за всі види навчальної діяльності студента протягом семестру згідно зі структурою залікового кредиту.

Однак, в умовах дистанційного навчання підсумковий контроль здійснюється у вигляді виконання тестових завдань у системі Moodle, оцінювання яких відбувається автоматизовано системою (40 питань по 1 балу, відповідно максимально студент може отримати 40 балів).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Знання студентів оцінюються за критеріями

№	Оцінка	Вимоги до відповіді
1.	90-100 A / Відмінно	Студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно міркує і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
2.	80-89 B / Добре	Студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного.
3.	70-79 C / Добре	Студент добре вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовує її на практиці; контролює власну діяльність; виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок
4.	60-69 D / Задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
5.	50-59 E / Задовільно	Студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але переконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх з майбутньою діяльністю.
6.	35-49 FX / Незадовільно	Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів і визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення та сформованість практичних навичок.

10. Рекомендована література

Основна

1. Гордійчук О.Є. Інклюзивне навчання : метод. рекомендації / Оксана Гордійчук. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т. – 2012. – 48 с.
2. Будник О. Б. Інклюзивна освіта : навчальний посібник [для студентів спеціальності «Початкова освіта»] / О. Б. Будник. – Івано-Франківськ : ПП Бойчук А.Б., 2015. – 152 с.<http://194.44.152.155/elib/local/2292.pdf>
3. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ: ТОВ Агентство «Україна», 2019 – 300 с.
4. Бондар К. М., Дорошенко Л. В., Жукова Л. В. та ін. «Теорія і практика інклюзивної освіти», 2019.
5. Інклюзивна освіта : практикум для студ. пед. спец. / Удич Зоряна Ігорівна ; ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль : 2016. – 141 с.
6. Педагогічні технології інклюзивного навчання, Видавництво: Кенгуру – 2018.
7. Інклюзивне навчання: вибір батьків , Видавництво: Кенгуру – 2018.
8. Дімітріс Аргіропулос, Салацька А.П., Тарнавська Н.П., Катинська І.І. Організація інклюзивної освіти в дошкільному навчальному закладі: Навчально-методичний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів вищих навчальних закладів / ДімітрісАргіропулос, А.П. Салацька, Н.П. Тарнавська, І.І. Катинська – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. – 192 с.
http://eprints.zu.edu.ua/31307/1/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0.pdf
9. Аргіропулос Д., Тарнавська Н. Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти / ДімітрісАргіропулос, Наталія Тарнавська.– Житомир: Вид. О. О. Євнок, 2020. – 248 с.
http://eprints.zu.edu.ua/31307/1/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0.pdf
10. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практичний посібник / Інклюзивна освіта. Посібник для батьків: посібник / Укладачем матеріалу є неурядова організація «Проживання в громаді» (м. Манітоба, Канада). – К. : Паливода А.В., 2012. – 120 с.
<http://knowledge.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/%D0%86%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0.pdf>
11. Інклюзивна освіта: теорія та практика: навчально-методичний посібник / [Колектив авторів; За заг. ред. С.П.Миронової]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. – Частина 2. – 184 с.
<http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3004/Myronova-S.P.-Pedagogika-inkliuzyvnoi-osvity.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
12. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник:/ за заг. ред.. Колупасвої А.А. – К: «А. С. К.», 2012. – 308 с.
<https://www.slideshare.net/Gala2308/ss-68118978>
13. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 66 с.
<http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/273/>
14. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми

- потребами в інклюзивному класі: навч. курс та наук.-метод, посіб. / Т. В. Сак. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 168 с.
<https://ua1lib.org/book/3267041/bda356?regionChanged=&redirect=198212773>
15. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / [Тім Лорман, ДжоанДеппелер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: – СПД- ФО Парашин І. С. 2010. – 296 с.
<http://ussf.kiev.ua/data/Canada/Canada/%D0%86%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0%20%D0%A2%D1%96%D0%BC%20%D0%9B%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BD%20%D1%82%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D1%88%D1%96.pdf>
 16. Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні : науково-методичний збірник. – К. : ФО-П Придатченко П.М., 2007. – 180 с.
<http://194.44.152.155/elib/local/2255.pdf>
 17. Колупаєва А.А.Інклюзивна школа: особливості організації та управління: 16 [навч.-метод. посіб.]/А.А.Колупаєва, Н.З.Софій, Ю.М.Найда – К.: 2007. – 128 с. [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://ussf.kiev.ua/ieeditions/?page_nom
 18. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. / А.А. Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.
<https://www.twirpx.com/file/448149/>
 19. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади : монографія / А.А.Колупаєва. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 458 с.
<http://www.disslib.org/pedahohichni-osnovy-intehruvannja-shkoljariv-z-osoblyvostjamy-psykhofizychnoho-rozvytku.html>
 20. Колупаєва А.А., Данілавичюте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі / А.А.Колупаєва, Е.А. Данілавичюте, С.В. Литовченко: навчально-методичний посібник. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 192 с.
<http://www.ispukr.org.ua/articles/14/14315001.pdf>
 21. [Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку / навчально-методичний посібник /ав.: Чеботарьова О. В., Трикоз С. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Королько Н. І., Дмитрієва І. В., Остапенко Л. І., Тарновська Л. І., Гломозда І. В., Чухліб О. А., Стрілець Л. В. – К., ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. <http://www.ispukr.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/>](http://www.ispukr.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/)
 22. Лідерство та інклюзивна освіта: навч.-метод, посіб./ Єфімова С. М., Королюк Є. В.; за заг. ред. Колупасвої А. А. – ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012. – 164 с.
<https://lib.iitta.gov.ua/9285/1/%D0%9B%D1%96%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%D1%82%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1.pdf>
 23. Огляд ролі асистентів учителів у канадських школах. Досвід провінцій Манітоба, Нова Шотландія та Альберта: посібник / Е. Чорнобой, О. Красюкова-Еннз. – К.: Паливода А. В., 2012.- 32 с.
<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/2/68.pdf>
 24. Організація інклюзивного навчання в закладах загальної середньої школи: методичний посібник /упоряд. Н.П.Приймак. – Тернопіль : Мандрівець, 2019. – 64 с.
 25. Працюємо разом: дитина з особливими потребами в школі. Довідник для батьків. Досвід Канади: посіб. - К.: Паливода А.В., 2012. – 50 с.
<http://knowledge.org.ua/wp->

- <content/uploads/2020/08/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%8E%D1%94%D0%BC%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%BC.pdf>
26. Психологія людини з обмеженими можливостями : навч. посіб. – / Бочелюк В. Й., Турубарова А. В.– К. : Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1405634
 27. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. – [2-ге вид., доп.]. – Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. – 170 с.
<http://dano.dp.ua/attachments/article/1061/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8%20-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
 28. Таранченко О.М. Дифенційоване викладання в інклюзивному класі / О.М.Таранченко, Ю.М. Найда. - Навчально-методичний посібник. – Київ. Видавнича група "А.С.К." 2012. – 96 с.
[http://interactive.ranok.com.ua/upload/file/%D0%98%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D1%8F/Navch%20ditei%20z%20osobl%20osvitnimy%20potrebamy%20v%20inkl%20seredovishchi%20\(Kolupaieva_Taranchenko\).pdf](http://interactive.ranok.com.ua/upload/file/%D0%98%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D1%8F/Navch%20ditei%20z%20osobl%20osvitnimy%20potrebamy%20v%20inkl%20seredovishchi%20(Kolupaieva_Taranchenko).pdf)
 29. Чупахіна Світлана. Основи інклюзивної освіти: Навчально-методичний посібник. ІваноФранківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2020 - 96 с.
http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/3912/1/%D0%9C%D0%95%D0%A2%D0%9E%D0%94%D0%98%D0%A7%D0%9A%D0%90%20%D0%86%D0%9E_%D0%A7%D1%83%D0%BF%D0%B0%D1%85%D1%96%D0%BD%D0%B0_%D1%80%D0%B5%D0%B4-2%20%281%29.pdf
 30. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник /Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.
<https://press.ucu.edu.ua/book/638/>
 31. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів : «Новий світ – 2000», 2019. – 264 с.
<http://navigator.rv.ua/wp-content/uploads/2019/10/Osnovy-inklyuzivnoyi-pedagogyky-OK-2019.pdf>

Додаткова література

1. Василенко О.М. Соціально-педагогічна робота з учнями з особливими потребами в загальноосвітній школі інклюзивної орієнтації [Електронний ресурс].
http://www.vmurol.com.ua/upload/publikatsii/Problemi_studentiv_z_invalidnistyu/pdf/Vasilenko_Soc_ped_robota.pdf
2. Гаяш О.В. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням : Методичні рекомендації / Укладач О. В. Гаяш. – Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2014. – 108 с.[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
https://drive.google.com/file/d/0BxTQRyhVjdHIXzITZhd3QUkyU3c/view?fbclid=IwAR1YPUYpPjvELDuhKBL2F2-Vlj8hOzS_0jRlnOAFKMcD9UFhWkNhXjtAv2U Інтернет
3. **Гордійчук О. Є.** Інклюзивна діяльність як об'єкт міждисциплінарного аналізу / О.Є.Гордійчук // Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 березня 2015 року, м.Суми). –Том 2. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – С.306-308. (збірник) <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/TOM-2-2015.pdf>

4. **Гордійчук О.Є.** Науково-методична робота як складова професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до інклюзивної діяльності / О.Є.Гордійчук // Иновационные подходы к развитию образования и воспитания. В 2 книгах. К 2.: монографія / [авт. кол. : Олексин Ю. П., Логвиненко В.Г., Капустина Д.М. и др.] – Одеса: КУПРИЕНКО СВ, 2015 – С.113-122. <https://sworld.education/simpoz5/45.pdf>
5. **Гордійчук О.Є., Гафткович В.А.** Професійна компетентність педагога інклюзивного класу як показник ефективності навчання дітей з особливими потребами / О.Є.Гордійчук, В.А.Гафткович // Сборник научных трудов SWorld. – Выпуск 1 (38). Том 8. – Иваново: МАРКОВА АД, 2015. – С.86-95. <https://www.sworld.com.ua/konfer38/192.pdf>
6. **Гордійчук О.Є.** «Кредо для підтримки дитини з особливими потребами» в професійній підготовці майбутнього вчителя початкової школи до інклюзивного навчання / О.Є.Гордійчук // Актуальні проблеми та перспективи розвитку дошкільної освіти і професійної підготовки педагогічних кадрів у контексті євроінтеграційних процесів // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 12-13 травня 2016 року. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – Чернівці, 2016. – С.26-30. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14456/1/Ivanuk_H_I_PFD0_2016.pdf
7. **Гордійчук О.Є.** Всі діти – наші діти... / О.Є.Гордійчук // Початкова школа. – 2015. – №10. – С.60. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psh_2015_10_21
8. **Гордійчук О.Є.** Змістовий та процесуальний компоненти викладання курсу «Основи інклюзивної педагогіки» / О.Є.Гордійчук // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. – Вип.22 : збірник наукових праць / за науковою ред.академіка В.І.Бондаря. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013. - С.48-53.
9. **Гордійчук О.Є.** Корекційна робота педагога з батьками, в яких росте дитина із синдромом СДУГ / О.Є.Гордійчук // Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти: Науково-методичний журнал. – Чернівці: Черемош, 2013. – Випуск 12. – С.58-61.
10. **Гордійчук О.Є.** Майбутній учитель і неформальна інклюзивна практика: цінності, процес і результат / О.Є.Гордійчук // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». №17 – 2019. – С.40-45. <http://histnauka.wixsite.com/home>
11. **Гордійчук О.Є.** Міждисциплінарний підхід як невід’ємна умова інклюзивної діяльності / О.Є.Гордійчук // Science and Education: A New Dimension. Pedagogy and Psychology, III(31), Issue: 61. – 2015. – P.25-29. (Зарубіжне, фахове) https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/gordiychuk_o_e_the_interdisciplinary_approach_as_an_essential_condition_of_the_inclusive_activities.pdf
12. **Гордійчук О.Є.** Підготовка висококваліфікованих кадрів для роботи з дітьми з особливими потребами / О.Є.Гордійчук // Альянс наук: вчений – вченому : матеріали УП Міжнар.наук.-практ.конф., 15-16 берез.2012. : у 6 т. – Дніпропетровськ : Біла К.О., 2012. – С.16-17.
13. **Гордійчук О.Є.** Підготовка майбутніх вчителів початкових класів до роботи з батьками дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної діяльності / О.Є.Гордійчук Інклюзивна освіта: досвід і перспективи : [монографія] / Колектив авторів; відп. ред. Г.В. Давиденко. – Вінниця, 2016. – С.177-187. http://eprints.zu.edu.ua/26514/1/Inkluzivna_osvita_2016.pdf
14. **Гордійчук О.Є.** Практична підготовка майбутнього вчителя початкової школи до інклюзивного навчання учнів: сучасний стан і шляхи комплексного оновлення / О.Є.Гордійчук // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – Випуск 39 : збірник наукових праць. / М-во освіти і науки України, Нац.пед.ун-т імені М.П.Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2019. – С.64-71.

15. **Гордійчук О.Є.** Практична підготовка майбутнього вчителя початкової школи до інклюзивного навчання учнів: сучасний стан і шляхи комплексного оновлення/О.Є.Гордійчук // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – Випуск 39 : збірник наукових праць. / М-во освіти і науки України, Нац.пед.ун-т імені М.П.Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. – С.64-71. фаховий <https://sj.npu.edu.ua/index.php/kpsp/article/view/750>
16. **Гордійчук О.Є.** Провідні принципи індивідуалізованого навчання та виховання дітей з особливими потребами в умовах інклюзивного класу / О.Є.Гордійчук // СборникнаучныхтрудовSWorld. – Випуск 1. Том 16. – Иваново: МАРКОВА АД, 2014. – С.63-65. <https://sworld.education/konfer34/548.pdf>
17. **Гордійчук О.Є.** Професійна підготовка майбутніх вчителів початкових класів до роботи з батьками гіперактивних дітей / О.Є.Гордійчук // ScienceandEducationaNewDimension. PedagogyandPsychology, III(29), Issue: 57. – 2015. – P.12-16. https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/gordiychuk_o_e_professional_training_of_primary_school_teachers_to_work_with_the_parents_of_hyperactive_children.pdf
18. **Гордійчук О.Є.** Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи до моделювання роботи в класі з інклюзивним навчанням / О.Є.Гордійчук. – Професійна підготовка фахівців: креативний підхід: монографія / за ред.О.А.Дубасенюк. – Житомир : Вид. Євенок О.О., 2017. – С. 282-298. http://eprints.zu.edu.ua/28989/1/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%20%D0%96%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%80_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84_2017.pdf
19. **Гордійчук О.Є.** Професіоналізація студентів педагогічного ВНЗ до роботи в інклюзивному класі / О.Є.Гордійчук // Соціально-психологічні виміри професійної майстерності особистості в умовах глобалізованого світу: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16-17 травня 2013 року, м. Тернопіль. – «Психологія і суспільство»: Спецвипуск. – 2013. – С.92-93.
20. **Гордійчук О.Є.** Розвиток інклюзивної компетентності майбутнього вчителя для здійснення індивідуалізованого навчання і виховання дітей з особливими потребами / О.Є. Гордійчук // Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах : матеріали Міжнар.наук.-практ.конференції (м. Житомир, 22-23 травня 2014.) / За ред.О.А.Дубасенюк, В.А.Ковальчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім.І.Франка, 2014. – С.307-315. http://eprints.zu.edu.ua/18239/1/%D0%A1%D0%B1_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B9_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84_%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9.pdf#page=307
21. **Гордійчук О.Є.** Стан просвіти батьків дітей з особливими потребами в Україні / О.Є.Гордійчук // Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі у світлі реалізації Конвенції ООН про права інвалідів : тези доповідей ХУ міжнародної науково-практичної конференції (м.Київ - 18-19 листопада 2015р.) – К.: Університет «Україна», 2015. – С.103-106. https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/Actualni_problemi/Tezi_Act_prob15.pdf
22. **Гордійчук О.Є.** Теоретико-методологічний контекст інклюзивного навчання в професійній підготовці майбутнього вчителя початкової школи / О.Є.Гордійчук //Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук. праць / за ред. В.В. Засенка, А.А. Колупасєвої. – К.: Вид. «ФОРМ Симоненко О.І.», 2018. – Вип. 14. – С.29-47. <https://spp.org.ua/index.php/journal/article/view/35>
23. **Гордійчук О.Є.** Фахова спрямованість самостійної роботи студентів з курсу «Основи інклюзивної педагогіки» / О.Є.Гордійчук // Актуальні проблеми навчання та виховання

людей в інтегрованому освітньому середовищі у світлі реалізації Конвенції ООН про права інвалідів : тези доповідей XIII між народ.наук-практ.конф. (20-21 листопада 2013 р., м.Київ) – К.: Університет «Україна», 2013. – С.18-19.https://vmurol.uu.edu.ua/upload/Naukovo_doslidna%20robota/Elektronni_vidannya/XII_Act%20problemi_tezi_2013.pdf#page=18

24. **Гордійчук О.Є.** Організація вчителем інклюзивного класу індивідуалізованого освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами // Фахова підготовка вчителя початкової школи в умовах Нової української школи : **колективна монографія** / за ред.: Н.В. Бахмат, Н.В. Гудими, О.В. Ковальчук, С.З. Романюк. Київ : Міленіум, 2021. 248 с. С.70-79.
file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%86%D0%AF_%D0%A4%D0%90%D0%A5.%D0%9A%D0%9E%D0%9C%D0%9F%D0%95%D0%A2%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%9D%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%AC%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%83%202.pdf
25. **Гордійчук О.Є.** Підготовка майбутнього вчителя до ознайомлення молодших школярів із творами про інклюзивність. *Професійний розвиток педагога: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Рівне, 31 березня 2021 р. Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет. 2021. С. 47-53. Сайт: <https://sites.google.com/rshu.edu.ua/kppo-2/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD> Програма конференції <https://sites.google.com/rshu.edu.ua/kppo-2/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97>

11.Інформаційні ресурси

нормативно-правового забезпечення інклюзивної освіти

1. Аналіз законодавства України щодо відповідності міжнародним вимогам забезпечення рівних прав у здобутті освіти для дітей з особливими потребами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-inclusive.com/materiali-shho-prisvyacheni-inklyuzivnij/>
2. EdEra "Онлайн-курс для вчителів початкової школи"(модуль "Інклюзивна освіта") [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/courseware/1398b87899e34309879164345ffad9b9/f389543abc0e4b6285acf8c7a907945b/?child=first>
3. Підвищення кваліфікації "Інклюзивна освіта" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/upgrade/inclusive>
4. Ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rcpio.ipko.kubg.edu.ua/?page_id=100
5. Інклюзивне навчання у школі: кроки до успішного початку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/inklyuzyvne-navchannya-u-shkoli-kroky-do-uspishnogo-pochatku/>
6. Міністерство освіти і науки: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
7. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ispukr.org.ua/?page_id=331#.YVrkyW3P3IU
8. Інклюзивне навчання в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vemakids.com.ua/ua/article/inklyuzivne-navchannya-v-ukrayini>

9. Інклюзивна освіта. Навчальний посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inklyuzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>
10. Інклюзивна освіта: Від основ до практики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/719179/1/%D0%86%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B4%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8.pdf
11. Інклюзивне навчання: освіта для дітей з особливими потребами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bilohorodka.org.ua/inklyuzyvne-navchannya-osvita-dlya-ditej-z-osoblyvymy-potrebamy-2/2020/06/16/>
12. Організація інклюзивного навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2053-19#Text>
13. Освіта людей з особливими потребами. Нормативна база. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami-normativna-baza/>

